

Dimitrije Stefanović

KNJIGA O DOSITEJU I NAMA, Škola umetničkih zanata
Muzej Dositeja i Vuka, februar 2008.

Muzej Vuka i Dositeja po prvi put ugostio je jednu prosvetnu ustanovu, izložbom 74 rada njenih učenika – nastala

lih uz podršku profesora na časovima stručnih predmeta, proslavljajući 59. rođendan i puna dva veka od osnivanja Velike škole.

Dvadeset osmog februara navršilo se 59. godina od osnivanja Muzeja Vuka i Dositeja, sastavnog dela Narodnog muzeja u Beogradu, smeštenog u najstarijoj sačuvanoj stambenoj zgradi u Beogradu – koja predstavlja tipičan primerak turske gradske stambene arhitekture. Tačnih podataka o izgradnji tog zdanja nema, ali se pretpostavlja da je podignuto sredinom 18. veka. Upravo tu je od 1809. do 1813, godinu

dana ranije u drugom zdanju otvorena, radila Velika škola – poznati Dositejev licej, prva prosvetna ustanova te vrste u Srbiji – namenjena višem obrazovanju svojih polaznika. Zbog svoje istorijske i arhitektonske vrednosti ta muzejska zgrada proglašena je kulturno-istorijskim spomenikom od izuzetnog značaja, svrstanim u najvišu takvu kategoriju kod nas. Kada je, navedenog datuma, 1949. godine osnovan Muzej Vuka i Dositeja (čiji davniji začetak je Vukova soba u okviru Narodnog muzeja), on je useljen u to zdanje koje je prvobitno bilo namenjeno Školskom muzeju. Postavka MVD posvećena je Dositeju Obradoviću, prvom srpskom ministru obrazovanja, književniku koji je objavio našu prvu knjigu pisanu narodnim jezikom i jednom od inicijatora pokretnja rada Velike škole, kao i Vuku Karadžiću, po mišljenju mnogih naučnika najznamenitijem Srbinu 19. veka i jednom od prvih dvadesetak učenika te Škole. Od 1979. godine, kada je pripojen matičnoj kući – Narodnom muzeju iz kojeg je i ponikao, za Muzej Vuka i Dositeja stvorene su veće i bolje mogućnosti za razvoj osnovne muzejske i izložbene, kao i prateće tribinske i izdavačke delatnosti. Glavnu i pretežnu publiku MVD čine učenici osnovnih i srednjih škola iz čitave Srbije, kao i studenti istorije, istorije književnosti, istorije umetnosti, etnologije, pedagogije i drugih srodnih nauka. Povodom 59. rođendana te ustanove i navršena puna dva veka od osnivanja Velike škole, Muzej Vuka i Dositeja po prvi put ustupio je svoj izložbeni prostor jednoj prosvetnoj ustanovi – Školi za umetničke zanate iz Šapca. Ona se svojim radom odavno pročula po čitavoj Srbiji, a programski najsrodnije su joj Tehnoart – škola za mašinstvo i umetničke zanate u Beogradu – Zvezdara i Umetnička škola u Užicu. Škola za umetničke zanate u Šapcu osnovana je 1993. godine kao jedinstvena škola, sa ciljem da utiče na obnovu starih – pomalo zaboravljenih umetničkih zanata. Škola ubrzo postaje puno više od toga – prava radionica duha i svojevrсна škola primenjenih umetnosti u kojoj učenici upoznaju tehničku, estetsku, ali i duhovnu stranu umetničkih zanata. Ova škola traje četiri godine i utemeljena je na principima umetničke gimnazije. Svake godine u nju se upisuje 84 učenika i tokom minule decenije i po postojanja obrazovanje je tu steklo više od 1.200 učenika, od kojih su mnogi nastavili da se bave izučenim zanatima, a veliki broj dalje školovanje nastavio je na višim školama, umetničkim akademijama ili fakultetima, i danas su priznati umetnici. Kadrovski potencijal, stručnost i iskustvo prednosti su te Škole, na kojoj postoji 11 obrazovnih profila: drvorezbar, konzervator kulturnih dobara – preparator zidnog i štafelajnog slikarstva, konzervator kulturnih dobara – pozlatar, stilski krojač, grnčar, firmopisac – kaligraf, livac umetničkih predmeta, klesar, graver umetničkih predmeta, plastičar umetničkih predmeta i juvelir umetničkih predmeta. Svake godine u junu mesecu Škola organizuje godišnju izložbu radova svojih učenika u Narodnom muzeju

u Šapcu, izložbu ikona i kaligrafije u Biblioteci šabačkoj, kao i izložbu slika i crteža u Kulturnom centru tog grada. Prošle godine ta Škola učestvovala je i u manifestaciji „Noć muzeja“, kada se predstavila u potpuno drugačijem – modernom kontekstu. Najlepši radovi njenih učenika ove godine našli su se i na Sajmu umetnosti i zanatstva u Minhenu (Nemačka), a na likovnim republičkim i međunarodnim konkursima učenici su osvojili mnogobrojne nagrade. Budući da je 2007. bila proglašena Godinom Dositeja Obradovića – povodom puna dva veka od njegovog povratka u ustaničku Srbiju, Škola za umetničke zanate pridružila se proslavi te značajne godišnjice priređivanjem tematske izložbe posvećene tom prelomnom vremenu u kojem je živio i svoja dela stvarao Dositej.

Navedenu izložbu u galeriji Škole svečano je otvorila Ljiljana Čubrić, upravnica Muzeja Vuka i Dositeja, 13. decembra prošle godine. Visoki kvalitet tada prikazanih radova, bogatstvo tehnika i njihova neobičnost, bili su presudni da Škola dobije poziv od Narodnog muzeja u Beogradu za predstavljanje navedene izložbe u njenom sastavnom Muzeju Vuka i Dositeja. Proslava dva već navedena jubileja, 28. februara, bili su pravi i dobro izabrani trenutak za svečano otvaranje izložbe „Knjiga o Dositeju i nama“, uz uvodne reči muzejskog savetnika Ljiljane Čubrić i Nevenke Đokić, direktorke Škole za umetničke zanate u Šapcu. Škola za umetničke zanate prva je koja izlaže u ovom značajnom muzeju, na taj način potvrđujući i prezentujući vrhunske domete rada učenika i profesora u svom području rada – kultura i umetnost. Na toj jedinstvenoj postavci prikazana su ukupno 74 rada učenika uzrasta 15-19 godina, nastali uz podršku profesora na časovima stručnih predmeta. Odlikuje ih i raznovrsnost tehnika: mozaik, ulje na platnu, akvarel, crtež, grafika, pozlata, gravura, reljef, skulptura, keramika, kaligrafija na papiru, platnu i vuni, reljefi u gipsu, drvetu, mesingu, evropski kostim i nakit od srebra i bakra inspirisani Dositejevim dobom i drugo.

Prema navodima Ljiljane Čubrić, korišćenim i za ovaj tekst, posle 200 godina, baš pod krovom Muzeja Vuka i Dositeja izložbom „Knjiga o Dositeju i nama“, prvi put pojavljuje se još jedna, po svojim kvalitetima – velika škola!

NEOPHODNA REKONSTRUKCIJA

Dva velika jubileja, svoj 59. rođendan i dva veka od osnivanja Velike škole, kao vrlo značajne datume srpske istorije i kulture, Muzej Vuka i Dositeja dočekuje u zgradi kojoj je neophodna kompletna rekonstrukcija, od izolacije vlage u temeljima do krova čija je delimična popravka poslednji put obavljena pre više od 20 godina. Takođe, neophodna je i modernizacija stalne muzejske postavke, jer je postojeća rađena još 1949. godine i odavno je prevaziđena u smislu savremene muzejske prezentacije.